

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/44/2015
Identifikačné číslo spisu:	1012201063
Dátum vydania rozhodnutia:	10.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1012201063.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: Ing. O. M., bytom I., zastúpený: JUDr. Samuel Baránik, advokát, Podjavorinskej 7, Bratislava, proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, so sídlom Námestie slobody 12, Bratislava, o opravnom prostriedku navrhovateľa zo dňa 08.06.2012 proti rozhodnutiu odporcu sp. zn. 4N 1053/12, Ev. č. 2217/12 zo dňa 15.05.2012, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/70/2012-110 zo dňa 19. novembra 2014, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/70/2012-110 zo dňa 19. novembra 2014 z r u š u j e .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým uznesením podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení uznesenia krajský súd vychádzal z obsahu ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p., ktoré umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov iba v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Ktorýkoľvek z účastníkov konania, bez ohľadu na jeho procesné postavenie, je oprávnený kedykoľvek počas priebehu konania podať žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Súd žiadosti vyhovie len za predpokladu, že na strane účastníka konania budú kumulatívne splnené dve nasledovné podmienky, a to pomery účastníka odôvodňujú oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a zjavne sa, pokiaľ ide o samotný predmet konania, nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatnenie alebo bránenie práva. V prípade prvej podmienky sú rozhodujúce najmä osobné, rodinné a majetkové pomery žiadateľa, ktoré účastník preukazuje vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní Ministerstvo spravodlivosti alebo rozhodnutím o hmotnej núdzi v zmysle zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene doplnení niektorých zákonov.

Krajský súd pri hodnotení splnenia podmienok pre oslobodenie navrhovateľa od súdnych poplatkov skúmal v prvom rade zrejmú bezúspešnosť sporu vo vzťahu k ustanoveniu § 138 O. s. p. a došiel k záveru, že navrhovateľ nespĺňa zákonnú podmienku vymedzenú v § 138 ods. 1 O. s. p. veta prvá, t. j. nejedná sa o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Prvostupňový súd i po opätovnom preskúmaní súdneho a administratívneho spisu má za to, že navrhovateľ v spore vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 12C/368/2008 bude neúspešný, a to nielen z dôvodu, že o pohľadávke, ktorej sa spor týka už bolo právoplatne rozhodnuté NS SR (4To 2/2008), ale i preto, že navrhovateľ sa v určovacej žalobe domáha určenia takej právnej skutočnosti (stavu), o ktorom nemožno rozhodnúť.

K pomerom navrhovateľa krajský súd uvádza, že navrhovateľ predložil súdu rozhodnutie o hmotnej núdzi tak, ako to vyžaduje § 138 ods. 2, písm. b/ O. s. p.. Krajský súd je však názoru, že zo znenia § 138 ods. 1 O. s. p. používajúceho slovné spojenie „súd môže priznať“ viazanosť súdu rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny nie je daná, takisto toto rozhodnutie neuvádza ani § 135 ods. 1 O. s. p., v ktorom je taxatívny výpočet rozhodnutí, ktorými je súd viazaný. V súvislosti s pomermi navrhovateľa krajský súd poukazuje i na skutočnosť, že navrhovateľ pravdepodobne v roku 2012 získal titul Bc. v odbore právo na súkromnej vysokej škole, z čoho vyvodil, že navrhovateľ musel uhradiť školné prevyšujúce i mesačnú dávku v hmotnej núdzi, čo môže podstatným spôsobom reflektovať jeho skutočné majetkové pomery. Prvostupňový súd dal do pozornosti, že je len na navrhovateľovi, či preukáže alebo nepreukáže opodstatnenosť svojho návrhu, t. j. ak v priebehu konania vznikla pochybnosť o dokladovaných majetkových pomeroch navrhovateľa a tento odmietol preukázať skutočnosť podstatnú pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti, súd má za to, že navrhovateľ dôkazné bremeno vo vzťahu k ustanoveniu § 138 ods. 1 neunesol. Neunesenie dôkazného bremena má za následok negatívne rozhodnutie vo veci, t. j. nepriznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov.

II.

Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. b/ a f/ O. s. p., napádajúc, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie.

Petitom odvolania navrhovateľ navrhuje, aby odvolací súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Navrhovateľ v odvolaní uvádza, že dňa 21.05.2014 požiadal o ustanovenie advokáta, konajúci súd však v rozpore s § 30 O. s. p. navrhovateľa neodkázal na Centrum právnej pomoci a rozhodol o jeho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov bez toho, aby mu v tomto konaní bola poskytnutá právna pomoc. Navrhovateľ má za to, že takýmto postupom mu prvostupňový súd odňal možnosť konať pred súdom a že takýto postup súdu prvého stupňa je vadou konania, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie.

Navrhovateľ k zrejmej bezúspešnosti uplatňovania práva uvádza, že krajský súd nesprávne posudzoval naplnenie tejto podmienky nie vo vzťahu ku konaniu, v ktorom navrhovateľ navrhoval súdu jeho oslobodenie od súdnych poplatkov (konanie vedené pred Krajským súdom v Bratislave sp. zn. 4Sp 70/2012), ale vo vzťahu ku konaniu vedenému pred Okresným súdom Bratislava IV sp. zn. 12C 368/2008.

Navrhovateľ zastáva názor, že vo vzťahu k preukázaniu jeho pomerov uniesol dôkazné bremeno v rozsahu zákonom predpísanej dokladovacej povinnosti. Navrhovateľ neupiera konajúcemu súdu možnosť zadovážiť si aj ďalšie doklady na preukázanie pomerov navrhovateľa, avšak súd nebol podľa názoru navrhovateľa oprávnený zaťažovať ho touto povinnosťou, vzhľadom k tomu, že navrhovateľ si splnil dokladovaciu povinnosť v zákonom predpísanom rozsahu. Navrhovateľ má zato, že krajský súd nesprávne právne posúdil otázku unesenia dôkazného bremena navrhovateľom.

K úhrade školného na súkromnej vysokej škole navrhovateľ uviedol, že v čase rozhodovania súdu nebol navrhovateľ zapísaný do ďalšieho akademického ročníka, a to práve z dôvodu neuhradenia školného.

III.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Os.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov je možné vyhovieť.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že navrhovateľ požiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 12C/368/2008 dňa 04.04.2012, teda v čase, keď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 2/2008 zo dňa 30.10.2008 už nadobudol právoplatnosť. Napadnutým rozhodnutím sp. zn. 4N 1053/12, Ev. č. 2217/12 zo dňa 15.05.2012 odporca v zmysle § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia rozhodol, že navrhovateľovi nepriznáva nárok na poskytovanie právnej pomoci v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 12C/368/2008 (ďalej len „konanie sp. zn. 12C/368/2008“), a to z dôvodu nesplnenia kumulatívnej podmienky v zmysle § 6 ods. 1 písm. b) zákona o poskytovaní právnej pomoci, t.j. podmienky vylúčenia zrejme bezúspešnosti sporu. Navrhovateľ podal dňa 11.06.2012 na Krajský súd v Bratislave opravný prostriedok (návrh) proti rozhodnutiu odporcu sp. zn. 4N 1053/12, Ev. č. 2217/12 zo dňa 15.5.2012 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), ktorým odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytovanie právnej pomoci. Krajský súd o opravnom prostriedku rozhodol rozsudkom č. k. 4Sp/70/2012-74 zo dňa 26.03.2014 a to tak, že napadnuté rozhodnutie potvrdil a zároveň uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť titulom súdneho poplatku sumu 33 €. Proti tomuto rozsudku sa navrhovateľ odvolal (podanie zo dňa 21.5.2014) a zároveň požiadal súd o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu. Uznesením č. k. 4Sp/70/2012-110 zo dňa 19.11.2014 Krajský súd v Bratislave nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov na základe čoho podal navrhovateľ voči tomuto uzneseniu odvolanie.

Z predloženého spisového materiálu najvyšší súd ďalej zistil, že rozhodnutím sp. zn. 404/2015 (11893/2014-KaBA) zo dňa 13.01.2015 Centrum právnej pomoci priznalo navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci a zároveň mu určilo advokáta na zastupovanie v konaní vedenom na krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4Sp/70/2012.

Podľa § 30 O. s. p. účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 138 ods. 4 O. s. p. ak bol účastníkovi priznaný nárok na právnu pomoc podľa osobitného predpisu, takéto rozhodnutie má účinky oslobodenia od súdnych poplatkov v rozsahu, v ktorom mu bola právna pomoc priznaná.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

S účinnosťou od 1. januára 2012 môže byť účastník konania oslobodený od súdnych poplatkov aj bez toho, aby súd musel vydať rozhodnutie o oslobodení na základe návrhu podaného zo strany účastníka. V prípade, že Centrum právnej pomoci prizná účastníkovi konania nárok na právnu pomoc podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, k oslobodeniu dochádza ex lege, teda priamo zo zákona. Účastník je oslobodený v takom rozsahu, v akom mu bola priznaná právna pomoc.

Vzhľadom k tomu, že navrhovateľovi bol Centrom právnej pomoci priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci, Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 246c ods. 1 O.s.p. a § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil, pretože priznanie nároku na právnu pomoc zakladá u navrhovateľa oslobodenie od súdnych poplatkov ex lege, t. j. o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov navrhovateľa už nie je potrebné rozhodnúť.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.